

Бердянський державний педагогічний університет

Кафедра соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
доц. Мельнікова Ю.О..

“30” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Медіакритика

Спеціальність 061 Журналістика

Освітньо-професійна програма «Журналістика»

Факультет філології та соціальних комунікацій

Бердянськ, 2019

Робоча програма «Медіакритика» для здобувачів вищої освіти спеціальності 061 Журналістика

Освітньо-професійної програми «Журналістика»

Розробник: кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Носко А. М.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Журналістика» та схвалено на засіданні кафедри соціальних комунікацій

від "30" серпня 2019 року (протокол № 2)

Завідувач кафедри соціальних комунікацій (Мельнікова Ю. О.)
(підпис)

Гарант освітньої програми (Мельнікова Ю. О.)
(підпис)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 06 Журналістика (шифр і назва)	Вибіркова	
	Спеціальність 061 Журналістика (шифр і назва)		
Змістових модулів – 5	Освітньо-професійна програма: «Журналістика»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		4-й	4-й
Мова навчання: українська		Семестр	
		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8 самостійної роботи студента – 12	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		90 год.	138 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40% / 60%

для заочної форми навчання – 10% / 90%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни Медіакритика є формування у студентів навичок критичного осмислення матеріалів ЗМК, їх об'єктивної оцінки.

Медіакритика забезпечує демократичний потенціал ЗМІ у забезпеченні прав громадян на правдиву, вчасну і повну інформацію, є дієвою формою впливу на ЗМІ та журналістів в умовах демократії. У такому розумінні медіакритика постає як дисципліна, яка сприяє розумінню необхідності дотримання етичних, правових норм діяльності журналіста, здобутих в курсах теоретичних професійних дисциплін. Медіакритика з'ясовує критерії та принципи аналізу й оцінки медіапродукту, виявляє актуальні проблеми медіапростору.

Основними завданнями вивчення дисципліни Медіакритика є

- ознайомити студентів із специфікою медіакритики, а також її розвитком як виду журналістської діяльності за кордоном та в Україні;
- визначити функції медіакритики, їх співвідношення з базовими функціями журналістики;
- розглянути види, форми та жанри творів медійної критики;
- узагальнити та систематизувати раніше набуті знання із правових основ журналістики, професійної майстерності, журналістської етики, навчити практично застосовувати їх у журналістській діяльності;
- сприяти формуванню почуття відповідальності у майбутніх журналістів за кожен матеріал, який вони готують;
- навчити критично та самокритично сприймати медіапродукт.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетентності*	Результати навчання
1.	Загальні	ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	ПРЗ 2. Знає професійні стандарти, етичні та правові норми, що регулюють функціонування ЗМК та журналістську діяльність в Україні. ПРУ 3. Здатний дотримуватись професійних стандартів, етичних та правових норм,

			забезпечуючи суспільство різнобічною, оперативною, повною і правдивою інформацією. Уміє діяти соціально відповідально.
2.	Фахові	СК 4. Здатність перевіряти надійність та достовірність отриманої інформації, аналізувати факти, виявляти головні та другорядні факти для практичної діяльності	ПРЗ 10. Знає способи верифікації отриманої інформації для підготовки журналістських матеріалів. ПРУ 8. Уміє перевіряти достовірність отриманої інформації. ПРА 2. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності

Тема 1. Медіакритика: сутність спеціалізації. Зміст поняття «медіакритика». Предмет і основні характеристики медіа. Актуальні завдання медіакритики.

Тема 2. Становлення медіакритики як особливої сфери журналістики. Історія медіакритики в Україні і за кордоном. Медіакритика в системі журналістської освіти.

Тема 3. Функції та різновиди медіакритики. Функції медіакритики: інформаційно-комунікативна, пізнавальна, регулятивна, корекційна, просвітницька. Різновиди медіакритики за видами медіа (телевізійна, радіо-, журнально-, газетна критика, кінокритика). Різновиди медіакритики за аудиторією: академічна, професійна, масова.

Змістовий модуль 2. Медіакритика і суспільство

Тема 4. Медійна критика як форма саморегулювання журналістської спільноти (Спеціалізовані медіакритичні видання/ресурси і професійна експертиза. Телекритика, «Медіакритика» «Детектор медіа» MediaSapiens Stopfake Медіаняння, Інститут масової інформації, Український інститут медіа та комунікації та ін.) Професійні клуби, асоціації, гільдії, премії. Етичні стандарти і медіакритика.

Тема 5. Соціальна роль медіакритики. Медіакритика і формування суспільного консенсусу. Медіакритика і проблема суспільної довіри до ЗМІ. Роль медіакритики в захисті гуманістичної культури. Медіакритика і мовна культура ЗМІ. Роль медіакритики у підтриманні здорового психологічного і морального клімату в суспільстві. Медіакритика і висвітлення у ЗМІ проблем суспільної безпеки.

Тема 6. Медіакритика та аудиторія ЗМІ. Взаємини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку. Медіакритика і проблема соціальної відповідальності ЗМІ.

Змістовий модуль 3. Жанрова система медіакритики

Тема 7. Інформаційні жанри медіакритики. Жанрові характеристики медіакритики. Використання інформаційних жанрів у медіакритиці.

Тема 8. Аналітичні жанри в медіакритиці.

Тема 9. Публіцистичні жанри в медіакритиці. Коментар, аналітична стаття, авторська колонка, есе, огляд, рецензія.

Змістовий модуль 4. Проблематика медіакритичних досліджень

Тема 10. Стереотипи масової свідомості. Роль медіакритики в корекції соціально-шкідливих стереотипів (етичних, расових, статевих, культових).

Тема 11. Мова ворожнечі в медіа. Мова ворожнечі: дегуманізація. Образ ворога. Ознаки і техніки мови ворожнечі. Ярлики ворожнечі щодо внутрішньо переміщених осіб.

Змістовий модуль 5. Проблематика медіакритичних досліджень

Тема 12. Проблема замовної журналістики. Інформація і медіаспоживання. Найважливіші характеристики елітних якісних видань. Зона популярних видань. МК як прояв своєрідного ноосферного екобалансу (нооценосу.). Джинса.

Тема 13. Проблема таблоїдизації та шоуїзації. Медіакритика і сучасні тенденції розвитку медіасистеми: комерціалізація, таблоїдизація, шоуїзація, збільшення масштабів.

Тема 14. Медіанасильство. Пріоритет медіанасильства в сучасних ЗМІ. Кримінальний світ медіа.

Тема 15. Маніпуляція і пропаганда. Практичні маркери інформації та пропаганди в медіапросторі. Власники медіа. Цензура, самоцензура. Журналістські стандарти. Маніпуляції в медіа та пропаганда. Фейк як один із механізмів інформаційної маніпуляції. Маніпуляції в заголовках, з експертами, фотофейки, маніпуляції на ТБ, в нових медіа, в книгах. Застосування інструментів перевірки інформації, спростування фейків.

Тема 16. Підготовка медіакритичних матеріалів. Написання медіакритичних матеріалів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	усього	Лекційна форма					усього	Заочна форма				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності												
Тема 1. Медіакритика: сутність спеціалізації	10	4	-			6	10	2	-			
Тема 2. Становлення медіакритики як особливої сфери журналістики	10	4	-			6	10	-	-			10
Тема 3. Функції та різновиди медіакритики	10	4	-			6	10	-	-			10
Разом за ЗМІ	30	12	-			18	30	2	-			28
Змістовий модуль 2. Медіакритика і суспільство												
Тема 4. Медійна критика як форма саморегулювання	10	-	4			6	10	-	-			10

журналістської спільноти											
Тема 5. Соціальна роль медіакритики	11	4	-			6	11	-	-		11
Тема 6. Медіакритика та аудиторія ЗМІ	9	2	2			6	9	-	-		9
Разом за ЗМ 2	30	6	6			18	30	-	-		30
Змістовний модуль 3. Жанрова система медіакритики											
Тема 7. Інформаційні жанри медіакритики	10	2	-			6	10	2	-		8
Тема 8. Аналітичні жанри в медіакритиці	10	2	4			6	10	-	-		10
Тема 9. Публіцистичні жанри в медіакритиці	10	2	2			6	10	-	-		10
Разом за ЗМ 3	30	6	6			18	30	2	-		28
Змістовний модуль 4. Проблематика медіакритичних досліджень											
Тема 10. Стереотипи масової свідомості	5	1	1			3	5	2	-		3
Тема 11. Мова ворожнечі в медіа	5	1	1			3	5	-	-		5
Тема 12. Проблема замовної журналістики	5	1	1			3	5	-	-		5
Тема 13. Проблема таблоїдизації та шоуїзації	5	1	1			3	5	-	-		5
Тема 14. Медіанасильство	5	1	1			3	5	-	-		5
Тема 15. Маніпуляція і пропаганда	5	1	1			3	5	-	-		5
Разом за ЗМ 4	30	6	6			18	30	2	-		28
Змістовний модуль 5. Практикум медіакритичних досліджень											
Тема 16. Підготовка медіакритичних матеріалів	30	-	12			18	30	-	6		24
Разом за ЗМ 5	30	-	12			18	30	-	6		24
Усього годин:	150	30	30			90	150	6	6		138

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денне)	Кількість годин (заочне)
1.	Медіакритика: сутність спеціалізації	4	2
2.	Історія становлення і розвитку медіакритики	4	
3.	Функції та види медіакритики	4	

4.	Соціальна роль медіакритики	4	
5.	Медіакритика та аудиторія ЗМІ	2	
6.	Жанрова система медіакритики	6	2
7.	Медіаекологія. Напрямки медіакритичних досліджень	6	2
Разом:		30	6

5. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денне)	Кількість годин (заочне)
1.	Медійна критика як форма саморегулювання журналістської спільноти	4	
2.	Медіакритика у взаєминах «медіа – аудиторія ЗМІ»	2	
3.	Аналітичні та публіцистичні жанри в медіакритиці	6	
4.	Проблематика медіакритичних досліджень: корекція соціально-шкідливих стереотипів, подолання мови ворожнечі в медіа	2	
5.	Проблематика медіакритичних досліджень: замовна журналістика, таблоїдизація та шоуїзація медіа	2	
6.	Проблематика медіакритичних досліджень: медіанасильство, маніпуляція і пропаганда у медіа	2	
7.	Практикум з підготовки медіакритичних матеріалів за проблематиками	12	6
Разом:		30	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денне)	Кількість годин (заочне)
1.	Тема 1. Медіакритика: сутність спеціалізації	6	8
2.	Тема 2. Становлення медіакритики як особливої сфери журналістики	6	10
3.	Тема 3. Функції та різновиди медіакритики	6	10
4.	Тема 4. Медійна критика як форма саморегулювання журналістської спільноти	6	10
5.	Тема 5. Соціальна роль медіакритики	6	11
6.	Тема 6. Медіакритика та аудиторія ЗМІ	6	9
7.	Тема 7. Інформаційні жанри медіакритики	6	8
8.	Тема 8. Аналітичні жанри в медіакритиці	6	10
9.	Тема 9. Публіцистичні жанри в медіакритиці	6	10
10.	Тема 10. Стереотипи масової свідомості	3	3
11.	Тема 11. Мова ворожнечі в медіа	3	5

12.	Тема 12. Проблема замовної журналістики	3	5
13.	Тема 13. Проблема таблоїдизації та шоуїзації	3	5
14.	Тема 14. Медіанасильство	3	5
15.	Тема 15. Маніпуляція і пропаганда	3	5
16.	Тема 16. Підготовка медіакритичних матеріалів	18	24
Разом:		90	138

7. Методи навчання

Лекція, розповідь, дискусія, практичні завдання, творчі роботи, самостійна робота студентів з джерелами.

8. Засоби оцінювання

Презентації виконаних завдань до практичних, стандартизовані тести, екзамен у вигляді підготовки медіакритичного матеріалу.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								
ЗМ1			ЗМ2			ЗМ3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9
2	2	2	6	2	3	2	6	3

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ4						ЗМ5	50	100
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
2	2	2	2	2	3	9		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Відповідь на практичному занятті – 2 бали

Доповнення відповідей на практичному занятті – 1 бал

Виконання творчих завдань – 3 бали

Виконання завдань до практичних, завдань самостійної роботи – 2 бали

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D	задовільно	
50-57	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Тексти лекцій, плани практичних, завдання самостійної роботи, вимоги до творчої екзаменаційної роботи.

11. Рекомендована література

Базова література:

1. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіа середовищі: монографія. Дніпропетровськ: «Слово», 2009. 368 с.
2. Вебер А. Навчальний посібник з проблематики «мови ненависті». Пер. з англ. Східно-Європейського Інституту Розвитку; за заг. ред. О. Павліченка. К.: Тютюкін, 2010. 96 с.
3. Іванова О., Мойсеева О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. URL : http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf
4. Квіт С. Масові комунікації: підручник. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 208 с.
5. Проект «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія»: МОВА ВОРОЖНІЧІ ТА ЗМІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ПІДХОДИ. К., 2015. 64с.
6. Сулім А. А. Медіакритика в Україні: функції, тематика, проблематика: дис. на здобуття наукового ступеня канд. наук із соц. ком. Дніпропетровськ, 2015. 242 с.
7. Фенько Н.М. Медіакритика: навчально-методичний посібник Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. 103 с.

Допоміжна література:

1. Баканов Р.П. Масс-медиа глазами газет: Практические рекомендации в помощь начинающему медийному критику: Учебно-методическое пособие. Казань: Издательство Казанского государственного университета, 2008. 256 с.
2. Голоднікова Ю. Парадокси української медіакритики. *Медіакритика* : №16. 20.03.09. URL : <http://www.mediakrytyka.info/drukovani/paradoksy-ukrayinskoyimediakrytyky.html>.
3. Довженко О. Для чого потрібна медіакритика? *Медіакритика*. 03.11.2010. URL : <http://www.mediakrytyka.info/media-filosofiya/mediakrytyka-v-ukrayini-nedorosla-y-nedootsinena.html>
4. Здорова В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Л. : ПАІС, 2004. 268с.
5. Короченский А. «Пятая власть?» Феномен медиакритики в контексте информационного рынка : монограф. Ростов: Международный ин-т журналистики и филологии, 2002. 272 с. URL : <http://old.kpfu.ru/f13/rbakanov/index.php?id=5&idm=0&num=23>
6. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Л., 2004. 312 с.
7. Потятиник Б. Медіакритика в системі журналістської освіти України: Львів – Київ – Транзит. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2017. Випуск 42. С. 54–61.

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ.
2. Медіатека факультету філології та соціальних комунікацій.
3. Медіатека кафедри соціальних комунікацій.
4. MediaSapiens <https://ms.detector.media/>
5. Stopfake <https://www.stopfake.org/ru/glavnaya-2/>
6. БезБрехні <https://www.bez-brehni.com/>
7. Детектор медіа <https://detector.media/>
8. Європейська обсерваторія журналістики <https://ua.ejo-online.eu/>
9. Інститут масової інформації <https://imi.org.ua/>
10. МГО «Інтерньюз-Україна» <https://internews.ua/about>
11. Медіакритика <https://www.mediakrytyka.info/>
12. Медіананя <https://mediananny.com/>
13. Незалежна медійна рада <https://mediarada.org.ua/>
14. Телекритика <https://telekritika.ua/>
15. Український журналістський фонд http://ujf.org.ua/?page_id=2
16. Український інститут медіа та комунікації
17. Фундація «Суспільність» <http://souspilnist.org/>
18. Центр демократії та верховенства права <https://cedem.org.ua/who-we-are/>